

Ta taborišča, kjer so ženske prisiljene prostitutirati se za obstoj, kjer ni nobenih hiš, ni higijene.« In kot pravi Kenedy: »kjer so ljudje kot živina zgnani za bodečo žico.«

Martinsen pa dodaja, da so jih ameriške oblasti krstile za »vasice novega življenja«. Po isti logiki so namenjene te vasice za obrambo »svobodnih ljudi«.

Proti takemu mišljenju se je vendarle organizirala opozicija. V ZDA gibanja kot S. A. N. E., Peace and Freedom, S. D. S., Veterans against War, New Radicals, ki hočejo spremeniti svojo družbo in imajo edini cilj — končati vojno v Vietnamu. Črnci, prekleti v tej deželi obilja, pa so temu boju dodali še novo razsežnost: raztrgati strukture, ki jih tlačijo.

Toda pričevanja prič na procesu Levy in na Russellovem sodišču ne morejo biti reducirana samo na njihove emocionalne dimenzije. Ne glede na to, da je Robin Moore vzkliknil: »Potrebno je zmagati v tej vojni!«, da so se drugi (Duncan, Martinsen, Tuck) vrnili v domovino in se spustili v strašen boj za zmago miru, glavno je, da so govorili. Še bodo govorili in poskušali z vsemi drugimi zaustaviti to gangreno.

Giselle Halimi

Posebej za Le Monde in Sodobnost
Prevedla A. N.

VIETNAM IN AMERIKA

Steward Meacham, ameriški kveker, ki se je vrnil iz Južnega Vietnama, poroča, da so v soboto 26. avgusta, medtem ko je bil v Saigonu, pripadniki Narodnoosvobodilne fronte prišli v štiri kinematografske dvorane, ugasnili projektorje, prižgali luči in govorili z ljudmi. Ko so končali, so prav tako nevsiljivo zapustili dvorano.

Ta mali dogodek, ne nenavaden za povezanost F. N. L. s prebivalstvom, nas opozarja na nekatere stvari v zvezi z bojem v Vietnamu, ki imajo taktičen pomen tudi za delovanje Združenih držav v tej deželi, kajti s tem se začenja nova stopnja dela, stopnja, v kateri se aktivni odpor vključuje v razsvetljevanje prebivalstva in masovni protest kot glavno metodo akcije.

Najprej o situaciji v Južnem Vietnamu:

1. Opisani incident osvetljuje kot lažno ameriško propagando, češ da se delo F. N. L. oslanja na teror in izsiljuje podporo in zaščito drugače sovražnega prebivalstva. Ne glede na to ta trditev tudi sicer ni imela nikakršnega smisla, kajti kako bi mogli verjeti, da zmore »V. C.« oboje: terorizirati ljudi in jim zaupati svoja lastna življenja, ko se enote Vietkonga premikajo v obljudena naselja in odhajajo iz njih ali pa napredujejo skozi vasi, ki mejijo na tabore ameriške armade, ne da bi jih pri tem odkrili.

Daleč od ustrahovanja vietnamskega ljudstva je taktika F. N. L. osnovana na domnevi, da bodo vsi — če bodo le imeli možnost spoznati — razen že tako pojemajočega števila generalov in vojnih dobičkarjev — da se njihovi interesi mnogo bolj ujemajo z domačim odporom kot pa z interesi tujih zavojevalcev. Novi politični program F. N. L. (septembra 1967) si prizadeva ustvariti pogoje, ki bi marionetne oficirje in marionetne uradnike vrnili pravični stvari in jih

povezali z ljudskim bojem proti ameriški agresiji, rešili deželo in jo pomagali izgraditi: »Tisti iz armade in administracije marionet, ki so zagrešili kakršen koli zločin nad ljudstvom, vendar to sedaj resno obžalujejo, bodo oproščeni.«

2. Incident spodbija tudi lažno ameriško trditev, da nadzorujejo ZDA znaten del prebivalstva celo v tistih mestih, v katerih je zbrano veliko čet, orožja in dolarjev. Ko se je septembra v Bratislavi na Češkoslovaškem srečalo 40 ameriških protivojnih novinarjev in aktivistov s predstavniki Demokratske republike Vietnam in F. N. L., so nekateri izmed zastopnikov F. N. L. prišli iz zasedenih območij, nekateri med njimi celo iz Saigona in Hueja. Prvega dne, ko so Američani fotografirali Vietnamce, sem vprašal gospo Nuuyen Thi Binh, šefinjo južnovietnamske delegacije, če ne bo povzročilo kroženje teh fotografij določenega tveganja. »Oh ne,« je odgovorila. »Prišli so iz tistih četrti Saigona in Hueja, ki so popolnoma pod nadzorstvom fronte. Ameriške in Thieujeve sile si ne bi nikdar upale vdreti v ta območja in jih aretirati.«

Ko smo to povedali, nismo hoteli zmanjšati niti pomena obsega in krutosti ameriških kopenskih operacij in bombardiranja (tako Juga kot Severa) niti nismo hoteli pozabiti, da uporabimo besede Meachama, »da so južnovietnamske ječe natrpane s političnimi jetniki, od teh so mnoge budiste aretirali v različnih mestih že več kot pred enim letom, ker so se udeleževali miroljubnih protestnih manifestacij«. Ameriško gibanje bi moralo taktično združiti dvoje: kriminalnost ameriških dejavnosti v Vietnamu, s popolno nesposobnostjo Američanov, da bi izbojevali politično ali vojaško zmago.

3. Končno lahko vidimo, da poročil, ki bi takó tolmačila in prenašala spoznanja o vietnamski vojni v zavest ameriškega človeka, ne najdemo pogosto v dnevnem tisku. Pazljiv bralec New York Timesa bi izvedel za odkriti incident le, če bi slučajno prebral dva kratka odstavka, ki sta mu bila posvečena (kot nekakšni zanimivosti) v članku Petra Braestrupa O južnovietnamskih volitvah na tretji strani v Timesu — 30. avgusta.

Seveda so nas drugače kar zasipali z volilnimi šalami južnovietnamskega vladajočega razreda, medtem ko je dogodek, kot je naš — ki kaže ničevost ameriške pozicije v tej deželi — omenjen le mimogrede. Vendar pa — ali je bil sploh kdaj namen ameriškega tiska, da bi prikazal svojim bralcem, kaj se dogaja v mislih in življenju ljudi »prijateljske« dežele Združenih držav?

Navadno poročevalec ni zmožen, da bi se vživel v socialne in kulturne odnose take narave. Če pa bi že poizkušal načeti problem resničnega razpoloženja »domačinov« (to je različno od aristokratov in špekulantov, ki so prilagodili svoje življenje ameriškim pravilom), kakšen bi bil nato odziv njihovih založnikov doma? Odkar je objavil Herbert Matthews svoj izzivajoči intervju s Fidel Castrom v gorovju Sierra Maestra leta 1958 v New York Timesu (vključno z uvodnikom in člankom samega Matthews), skuša New York Times odstraniti vsak nesporazum o tem, da ne sledi pravilom časnikarske odgovornosti ameriškega stila. V sedanjem času je očitno, da skuša poravnati kakršnekoli podobne nesporazume, kot so jih povzročile Harrison-Salisburrijeve reportaže iz Hanoja in še nekaj poprejšnjih iz Saigona — poročila, zaradi katerih je predsednik Kennedy svetoval založnikom, naj pošiljajo tja starejše in zrelejše dopisnike. In ena izmed posledic je bila, da so bila poročila v New Yorkem Daily News o dogodkih 21. oktobra mnogo bolj točna kot tista, ki so izšla v Timesu.

Na žalost se v svetu C. I. A. in ameriške vojske pritisk proti natančnemu poročanju ne začinja in končuje z založniki ali pa morda celo v Beli hiši. Kako dolgo bi bilo varno poročevalčevo življenje v Južnem Vietnamu, če bi se zanimal za res pomembne novice (seveda z razliko od običajnih in površinskih ekspozicij)? Le malo pred svojo smrtjo je Bernard Fall zaupal svojim prijateljem, da se boji za življenje, ker pripravlja knjigo, ki bo pokazala, da je politično Amerika vojno že izgubila, hkrati pa je na tem, da jo izgubi tudi vojaško. Eden izmed prijateljev, Charles Meyer, ki živi v Kambodži, mi je pokazal kopijo pisma iz Hong-Konga, ki ga je napisal Fall pred svojim odhodom v Južni Vietnam. Fall je doživel v Vietnamu hudo »nesrečo« z mino, ki jo je menda nastavil Vietkong. V pismu je Fall zapisal: »Ne bom ostal dolgo v Vietnamu, saj je tam veliko preveč ljudi, zaradi katerih bi lahko doživel »nesrečo« — in to prav gotovo niso V. C.«

Sedaj pa pogledjmo, kako lahko soočenje aktivistov F. N. L. s publiko v saigonskih kinematografskih poslopih primerjamo z nekaterimi izmed rezultatov, ki nam jih je — kot se zdi — ponudila naša lastna izkušnja v Washingtonu 21. in 22. oktobra, ko so se protivojni aktivisti srečali — iz oči v oči — z vojaki, določenimi za stražo Pentagona. V bistvu smo se naučili, kako pomembno je, če se poizkusimo približati vojakom ne kot sovražniki, ki naj bi jih strašili z grožnjami (pljuvali nanje, jih zasmehovali z »umazanimi fašisti« ali pa jih celo fizično napadali), pač pa, če jih poizkušamo pritegniti nase kot potencialne zaveznike, katerih resnični interes je veliko bliže ameriškemu upornemu gibanju kot pa interesu generalov in politikov, ki so jih le začasno pridobili. Njihov interes pa je v soglasju z interesom tega gibanja le, če gibanje zasluži njihovo podporo z razvijanjem humanistične prakse in programa, ki se obrača k njihovemu čutu samospoštovanja in ponuja pravila človeške solidarnosti v zameno za poniževanja in sovražnosti, ki obvladujejo njihovo sedanje življenje v vojski.

Do določene mere je seveda sklicevanje na bratski instinkt in politične interese vojakov težavno, saj je v neposredni zvezi z nekaterimi »nasilnimi« odporniški dejanji, kot npr. s poskusom blokade ali preboja. Toda zame je največji problem vprašanje naše zmožnosti, kako doseči tisto psihološko zrelost in dolgoročno politično resnost, ki sta potrebni za to, da bi spojili metode rušenja z metodami prepričevanja (nudenje odpora sistemu in spodbujanje medsebojne človeške solidarnosti). Pravzaprav bi bile naše diskusije z vojaki v Pentagonu mnogo manj učinkovite, če bi vztrajali samo pri govorancah naučenih instruktorjev. Če bi se omejili samo na dejavnosti, ki jih dovoljujejo vladna pravila ali pa bi se spustili na prepovedana področja, s katerih smo se umaknili pod pritiskom, bi naše ponosne besede ne pomenile kdo ve kaj mnogo, če bi jih sploh lahko izrazili. Toda bila je enotnost med besedami in dejanji, ki je vlivala vero v eno in drugo. Pozivali smo vojake, naj delujejo kot osebnosti, ki znajo spoštovati same sebe, pri tem pa smo tudi sami tako delovali. Zdelo se mi je, da so postali vojaki, od katerih so bili mnogi prisotni zato, ker so se pokorili ukazom (najprej ukazom oblasti in potem ukazom svojih oficirjev) nezanesljivi že spričo tega, da smo mi sami odklonili pokoravati se ukazom, da smo odklonili, da bi se umaknili, pa čeprav so nas fizično napadli.

Glede na to, da smo bili na levi strani Pentagona, sem predlagal vojakom, da gredo z nami do prenosnega zvočnika, v duhu demokracije, ki so jo sami zastopali. Bil sem nekoliko zaskrbljen, da bo to izzvenelo, kot bi si prillašal posebne pravice ali bi se jim rogal, toda želel sem dramtizirati nasprotje med njihovo lastno podrejeno pozicijo kot pozicijo vojakov in našo kot pozicijo svobodnih ljudi.

V nasprotju s pojmovanjem Arthura Waskova je bila spojitev akcij gandhijevskih protestov in gverile planirana vnaprej, čeprav je nismo znali ustrezno izraziti. Deloma zato ne, ker je bilo to težko konkretizirati glede na to, da je bilo toliko različnih variant akcij, ki jih je vlada dopuščala in toliko različnih graduacij v izkušnjah in stališčih upornikov. Končno smo morali upoštevati različne pozicije gandhijevskega odpora in gverile, ki sta bili prisotni v obeh miselnih tokovih, in sprejeti permisivnost koalicije. Toda spojitev različnih pozicij ni isto kot kreativna sinteza, kar je bil pravzaprav cilj mobilizacijskega komiteja in tistih članov, osebja in oficirjev, ki so tesno sodelovali z njimi.

Ni bilo presenetljivo, da nas je hotela vlada prisiliti, da bi direktno akcijo popolnoma opustili z grožnjo, da bo prepovedala zbor in pohod šestega oktobra in naročila avtobusom, naj odstranijo potnike. (Tudi če bi taka dovoljenja dobila, bi si nekatera mesta težko preskrbela avtobuse.) Ko je to propadlo, so nas skušali prepričati, da nas bodo obdžili čisto formalne in običajne civilne neposlušnosti: »Tisti, ki hočejo biti aretirani, bodo prestopili mejo poslušnosti, s tem da bodo sedeli in čakali, da bodo aretirani ali odstranjeni s tega prostora.« Mi pa smo hoteli mnogo bolj izostreno situacijo in dejansko konfrontacijo mnenj. Kot sem poročal že 16. oktobra, smo odklonili kakršnakoli pogajanja v smislu civilne neposlušnosti ali direktne akcije. Najdalj, kar smo se povzpeli, je bilo, da smo skušali obdržati na najnižji možni stopnji vladno brutalnost, s tem da smo jih opozarjali, da se ne bomo ustrašili njihovih pravil (v upanju, da bo to dejstvo znižalo nivo panike na njihovi strani in odstranilo možnost, da bi kričali »foul«), da smo jim pojasnili, da se ne bomo umaknili pred silo, in da smo jim dali vedeti, da bomo imeli izurjene opazovalce takoj pri roki (odvetnike, fotografe).

Laže pa je bilo zavrniti prazen vladni ritual, kot pa izdelati poseben načrt za akcijo v bolj dinamični obliki. Ker ni bilo mogoče vedeti vnaprej, kje bo potekala vladna obrambna črta, smo lahko predlagali le splošen program »miroljubnega vojnega ozračja«, ki naj bi se uresničeval v prožnih poizkusih in napadih. Različne skupine so se skušale prebiti v strateško važne predele, kjer bi lahko napravili pomembne blokade in preboje. Mislili smo, da bi se lahko v odločilnem trenutku zbrali na cestah in mostovih, po potrebi tudi na strateško pomembnih območjih Washingtona. Na srečo to ni bilo potrebno.

Vse do 21., to je do sestanka izvršnega odbora, ki je trajal od 12.30 do 4.30 zjutraj, namreč nismo prišli na misel, ki se zdi zelo preprosta, če pogledamo nanjo retrospektivno, na misel namreč, da bi združili aktivni odpor »z teach-in« za čete. Pričakovana množičnost našega pohoda skupno z našim naznanilom, da bomo zrušili Pentagon, je spodbudila vlado k temu, da je pripeljala na to mesto tisoče in tisoče vojakov. Polagoma nam je bilo jasno, da nas hoče vlada obdati z ujeto poslušnostjo prav tistih mož, na katerih slepo servilnost se mora oslanjati, zato da lahko opravlja svojo nezakonito in kriminalno agresijo.

Že dolgo časa smo trdili, da je za vse sloje družbe značilen skepticizem in različnost mnenj. Popolnoma jasno je, da to velja tudi za vojsko. Poleg tega verjamemo v demokracijo, ki sloni na udeležbi — to je v demokracijo, ki dopušča tistim, ki politiko izvajajo, da jo tudi oblikujejo. Vojaštvo pa je še kako močno zainteresirano za politiko. V ospredju so vprašanja njihovih življenj in vesti. Zakaj torej potem ne bi odločno pozvali vojakov, naj odkrijejo resnico o vojni in delujejo v skladu s to resnico? Zakaj ne bi sledili glasovom svoje lastne vesti, namesto da brez premisleka prejemajo povelja Pentagona in Bele hiše? Zakaj moremo domnevati, da je mogoče odtrgati ameriško mladino od njenih neoddeljivih pravic preprosto zato, ker je bila vpoklicana k vojakom? Že sama konskripcija je zanikanje demokracije. Patrick Henry je bil mnenja, da je poizkus tiranske vlade, da bi odvzela dostojnim državljanom pravico do samoupravljanja, izdaja. Če je to izdaja, potem jo naša vlada kar najbolj uporablja.

Zaradi velikega števila udeležencev na obeh straneh, zaradi številnih posameznih pa vendarle medsebojno delujočih dogodkov in zaradi pomanjkanja predhodnih izkušenj ne moremo nikogar hitro soditi. Bil je hiter, silovit in nemiren potek, v katerem so se morali ljudje na mah odločati. Toda pomembno je, da skušamo brez učinka analizirati pomembnost in učinkovitost različnih akcij, da bi se osvobodili stereotipov in pripravili na bodoče delo.

Ghandi in gverila

Kot naglašava Waskow, je bila ena od izkušenj tega weekenda, da je v praksi mogoče izvesti kreativno sintezo ghandijevega odpora in gverile, pa čeprav je še težko določiti točne oblike te sinteze, ki jo je treba šele izoblikovati v procesu poizkusov in zmot. Kakor so dogodki potekali 21., so pomenile začetne akcije čisto gverilo, tako kot npr. priložnostni izlivki psovka na vojake. V konkretni situaciji je bila to karikatura revolucionarne bojevitosti, ki ni bila pogojena niti politično niti vojaško. Druge akcije so bile statične — pol ghandijevske geste kot npr. samozavestni poizkusi, da bi se predali aretacijam ne glede na drame, ki so se dogajale med uporniki in četami. To seveda je bila po drugi strani karikatura revolucionarne nenasilnosti. Toda polagoma se je začel oblikovati bolj pozitiven vzorec odpora.

Sodim, da je bilo vodstvo SDS nekoliko obremenjeno v smislu svojega zgodovinskega pogojenega, v celoti odklonilnega stališča do aretacij (kar je bila pretirana reakcija na nekdanjo vnemo posameznih pacifistov, da bi bili aretirani — kot oprijemljiv dokaz moralne pozicije, ki so jo zastopali, pa so se pri tem premalo ozirali na konkretno politično učinkovitost). V splošnem pa so pripadniki SDS, ki so v posameznih obdobjih tesno sodelovali z voditelji mobilizacije Sidneyem Peckom, Robertom Greenblatom, Thompsonom Bradleyem ter še z neštetimi drugimi neopevanimi heroji, odigrali znatno in odgovorno vlogo, s tem da so vnašali v konfrontacijo z vojniki politično in človeško vsebino. Postopoma se je razvil med odporniki revolucionarni zagon, ki je temeljil na skupnih izkušnjah posameznikov, ko so nepopustljivo nastopali in se po svojih najboljših močeh upirali grožnjam številnejših do zob oboroženih vojaških oddelkov, grožnjam, ki so se uresničevale s sporadičnimi aretacijami, brutalnimi nastopi vojaških enot in uporabo solzilnega plina. Te-

meljil pa je tudi na spoznanju, da so vojaki naši bratje. Zrasla je skupnost, ki si je prizadevala obseči najprej odporniško gibanje samo, nato pa tudi vojake. Navsezadnje vojaki prvi izgube svobodo in življenje. Tudi oni so žrtve in zato potencialni revolucionarji.

Na kraju samem nismo spreobrnili veliko vojakov — tega večinoma pri javnih konfrontacijah tudi ne kaže pričakovati. Vendar se tudi mi, podobno kot Vietnamci, udeležujemo dolgotrajnega boja za osvoboditev. Ne moremo pristati na to, da bi se odrekli vsem tistim, ki jih vojaško-industrijski kompleks uspešno vključuje ali zapeljuje v svojo službo. Jasno moramo pokazati svojo odločenost, da jim hočemo zagotoviti možnost vključiti se v ljudski odpor proti ameriški agresiji ter jim omogočiti sodelovanje pri reševanju in izgradnji naše dežele.

Znaki podpore pri vojakih

Po daljši konfrontaciji pri Mall entrance sta dva vojaka — morda celo trije — res položili orožje in se poskušali prebiti na našo stran. Dva druga — pripadala sta padalcem — sta se v ponedeljek oglasila v enem naših washingtonskih uradov ter povedala, da sta sama in še precej njunih tovarišev »na naši strani«. Kljub resnični in neopravičljivi brutalnosti, ki se je pripetila med konfrontacijo, ter kljub kratkovidnim dejanjem nekaterih »superrevolucionarjev« v naših lastnih vrstah, ki so vojake zmerjali ter jim tako otežkočili, da bi delili z nami naša čustva, smo vsi doživeli oziroma občutili pri vojakih nedvoumno, prizadeto reakcijo kot odgovor na naš trud, ko smo jih poskušali navdati z borbenim odporom ter apelirali na njihove politične in osebne interese. Izmenjavalni smo cigarete, kavo in spodbudne besede. Večina odpornikov je zavržala sovražen nastop, mnogi vojaki pa so prav tako spoznali, da bi bil to nesmisel.

V vrsti srečanj z zahodnim krilom vojske, pri čemer so mene in tovariše večkrat obrcali, preteпали ter nazadnje aretirali, je grobo nastopalo proti nam morda kakih šest vojakov od približno stotih, kolikor jih je prišlo z nami v neposreden stik, četudi so jih oficirji neprestano spodbujali k nasilju, kot so to določali nadrejeni poveljniki v Pentagonu, s katerimi je bila vzpostavljena neposredna radijska zveza. Nočem si delati praznih upov, da jo bomo vedno tako zlahka odnesli, toda izkušnje, ki sem jih nabral v številnih situacijah, kjer je bilo nasilje neprimerno večje — v zaporu, na jugu in v protivojnih demonstracijah, me navdajajo s prepričanjem, da je odločen, toda nenasilen odziv na brutalnost najboljša obramba in najbolj učinkovito sredstvo, kako prisiliti napadalce, da začno razmišljati o svojih predsodkih in vlogi, ki jo igrajo. Nekaj besed, ki so jih vojaki mimogrede zamrmrali, ter pogledi tistih, ki so brcali tako nežno, da sploh niso zadajali bolečin in poškodb (nekateri niti tega niso počeli), so nas do kraja prepričali, kako močno vplivajo nanje naša miroljubna dejanja in pozivi. Jasno je bilo opaziti, kako se čutijo ujete med »vojaško dolžnostjo« na eni strani in dvomi o vojni ter humanimi nagibi na drugi. Odsevali so široko skalo razpoloženj, od aktivnega simpatiziranja in stvarne zavesti o lastnem položaju do osuplosti in zmedenosti.

Šele čas bo spregovoril o učinku te konfrontacije ter vseh, ki so in bodo sledile. Nedvoumno moramo imeti v načrtu nadaljnje poskuse, kako vzpostaviti stik z ljudmi v uniformah, in to na vse možne načine: od letakov in diskusij

do velikih zborovanj z zvočniki v vojaških oporiščih. Bila bi resna taktična napaka, če bi se omejili le na del tistih aktivnosti, zaradi katerih sta postala 21. in 22. oktober tako pomembna. Poleg prizadevanj po blokadah oporišč in vnašanju razdora v vojaške enote moramo še nadalje pozivati vojake (in druge, ki jih pošljejo proti nam), naj ravnajo kot svobodni in odgovorni ljudje. Vidne zmage, kot na primer zasedba nekaj kvadratnih metrov »prepovedanega« ozemlja pred Pentagonom, vsaj nekajurna zapora nabornega centra ali preprečitev, da bi naborne komisije CIA, Dow Chemicala oziroma State Departmenta opravljale svoj umazani posel na kampusih, nas navdajajo z občutnim zadovoljstvom. Toda pogosto smo prisiljeni izbirati med začasno zasedbo kakšne postojanke in osvajanjem duš in src tistih, ki jo imajo v rokah. Tako kot »moralna opozicija« in pasivno nasprotovanje se lahko tudi naš tip odpornišva izrodi zgolj v poudarjanje lastne osebnosti ter teži le še k osebni katarzi, posebno če nimamo neprestano pred očmi objektivnih ciljev, ki smo si jih bili zastavili.

Obstaja še drug pogled na washingtonske dogodke, ki ga ne smemo prezreti. Izredno udarno moč mobilizacije gre pripisovati temu, da je združevala množično akcijo z ostrino odporniškega gibanja samega. Za začetek smo pritisnili vladne predstavnike ob zid z vztrajanjem pri zakonski pravici, ki nam dovoljuje organizirati pohode in zborovanja. Zagrešili so napako, ko so najprej zavlekli pogajanja v zvezi z dovoljenji, potem pa poskusili v celoti poteptati ustavne pravice nasprotnikov vojne, s tem da so zagrozili, da dovoljenj sploh ne bodo izdali. To je spodbudilo mnoge, ki sprva niso nameravali na dolgo pot v Washington, da so se premislili, hoteč se postaviti izzivanjem po robu. Ostali pa so prišli zategadelj še bojeviteje razpoloženi.

Potreba po solidarnosti

Ko ne bi bilo v načrtu neposredne akcije (ki je bila tudi kot taka povsem upravičena), bi mnogih mlajših navdušenih pristašev raznih starosti ne bilo v Washington, ker bi se jim ne zdelo vredno odtrgati se od svojih drugih obveznosti. Po drugi strani pa tudi tisoči drugih ne bi bili prišli, ko ne bi bilo že tradicionalnega pohoda in zborovanja ter obenem zagotovila, da zborovanje samo ne bo v neposredni zvezi z neposredno akcijo, s čimer so se nekateri zavarovali pred udeležbo v početju, ki jih ne privlači. Poleg tega pa je taka raznovrstnost aktivnosti, ki so se med seboj razlikovale po tem, koliko se posameznik kje angažira, omogočila mnogim, ki so prišli z mešanimi občutki, da so se najprej seznanili s položajem in se potem zadnji trenutek odločili, kako daleč bodo šli. Namesto da bi bili presojali zasluge odporniškega gibanja sredi zapeljivega izobilja srednjega razreda, so se lahko odločali v bolj realističnem sklopu. Občutili so nujnost in moč, ki izvirata iz množice.

Brez omenjene množičnosti, h kateri je pripomogla prisotnost vseh omenjenih tipov ljudi (in še drugih vključno s hippiji), bi bil ta dan mnogo manj udaren, sama odporniška faza pa bi bila precej manj uspešna. V zaporu sem govoril s številnimi ljudmi, ki prej niso čutili potrebe po odporu, pa so se je prav ta dan zavedeli. Drugi so prišli v Washington, ne da bi se bili hoteli udeležiti neposredne akcije, pomnožili pa so našo številčno moč in bili verne priče dogajanja; tako so po vrnitvi domov začeli predstavljati protiutež priza-

devanjem tiska in predsednika, da bi dobila javnost o washingtonskih dogodkih izkrivljeno predstavo. Kar pa zadeva same vojake, bo šele prihodnost odkrila, kako je ta dan v celoti vplival nanje.

Ni potrebno, da bi v vsako akcijo vključevali toliko različnih tipov ljudi niti tolikšen razpon dejavnosti, ohraniti in vzdrževati pa moramo bratske vezi in solidarnost, ki so se rodile med napornimi in napetimi pripravami na 21. oktober. Nadaljevati je treba tako proteste kot odpore, ker gre za dva med seboj povezana in drug drugega dopolnjujoča aspekta gibanja, katerega namen je končati vojno in osvoboditi ameriško ljudstvo. Na stopnice Mall entrance, ki vodi v Pentagon, je pozno ponoči vojska poslala klin vojakov, da bi razdvojili odporne. To je oblastem pomagalo, da je bilo pretepanje bolj učinkovito in so bile možne aretacije posameznih dvojic oziroma trojic demonstrantov. Režimu bi bilo kajpada najljubše, ko bi lahko s političnim klinom ločili nasprotnike vojne od aktivnih odpornikov. Želi si, da bi bilo protivojno gibanje kolikor mogoče razdvojeno. Pri tem se ravna po načelu, divide et impera. Ne smemo mu dovoliti, da bi uspel. Tisti med nami, ki se navdušujejo za nove načine boja, se morajo zavedati, da bi storili največjo uslugo prav vladi, če bi se v kratkovidni zaverovanosti vase slepo spustili v novo fazo odpora ali pa se oprijeli razdvojevalnih oziroma sektaških metod.

Vsakomur je znano, da so gverilci v Južnem Vietnamu kot ribe, množice ljudi pa kot gostoljuben ocean, ki jim nudi varstvo in podporo. Tudi če pri nas resno jemljemo potrebo po odporu, se ne smemo izolirati od milijonov tistih, ki so še vedno neopredeljeni, ter končno še tretjih, ki vojni sicer nasprotujejo, niso pa za aktiven odpor. Na stopnicah Pentagona smo klicali vojakom: »Pridružite se nam!« Ta klic naj se zreali v oblikovanju naše taktike kot tudi sredi ognja vseh bodočih konfrontacij.

V času, ko se stara in razčlovečena družba ruši, je za poštene ljudi ena sama naravna pot, ki vodi od nasprotovanja in protestiranja k odporu, odtod pa k odkritemu upor in revoluciji. Pojdimo kar najhitreje po tej poti, a ves čas varujmo humanistične vrednote, ki so nas sprva sem usmerile. In to pot pustimo odprto tudi za tiste, ki danes sicer le počasi lezejo za nami, a nas lahko že jutri pošteno prehitijo.

Liberation, nov. 1967.
Prevedla M. K. in A. K.

Dane Dellinger